

XUNTA DE GALICIA

VICEPRESIDENCIA E CONSELLERÍA DE PRESIDENCIA,
ADMINISTRACIÓNS PÚBLICAS E XUSTIZA
Dirección Xeral de Xustiza

MEMORIA DAS ACTIVIDADES DO INSTITUTO DE MEDICINA LEGAL DE GALICIA –Imelga–

ANO 2019

Índice

Introdución

Presentación	3
Distribución territorial e de persoal	4-11

Memoria do Servizo de Clínica forense

Presentación	12
Pericia médica	13
Pericia psicolóxica	14
Pericia social	15
Táboas de actividade	16

Memoria do Servizo de Patoloxía forense

Presentación e datos globais 2019	18-19
---	-------

Datos por Subdireccións

A Coruña	20
Ferrol	21
Lugo	22
Ourense	23
Pontevedra	24
Santiago de Compostela	25
Vigo	26

Estudo da pericia en patoloxía forense	27
--	----

Estudo da morte violenta

– Morte homicida	28
– Morte suicida	29-35
– Morte accidental	35
– Estudo das mortes na condución de vehículos a motor	36-42

Memoria de unidade de antropoloxía forense	43
--	----

Actividade docente, investigación científica e colaboracións	44
--	----

INTRODUCCIÓN

O instituto de Medicina Legal de Galicia, Imelga, concentra a pericia pública oficial médico legal, de psicoloxía e traballo social forense. Está estruturado en sete Subdireccións Territoriais: A Coruña, Ferrol, Lugo, Ourense, Pontevedra, Santiago de Compostela e Vigo. Toda a súa actividade organízase en torno a dous grandes servizos, o Servizo de Patoloxía Forense e o Servizo de Clínica Forense.

O Servizo de Patoloxía forense concentra a actividade relacionada coa investigación xudicial da morte. O seu campo propio de actuación é o da morte violenta e a sospeitosa de criminalidade, pero determinados factores normativos, estruturais e funcionais, fan que, na práctica cotiá, o médico forense interveña en moitos casos de morte natural.

O Servizo de Clínica forense, pola súa banda, abarca todas as outras pericias médicas, psicolóxicas ou de traballo social que son demandadas por Xuíces, Tribunais e Fiscalía. A este Servizo corresponde a pericia que fan as unidades de valoración integral da violencia de xénero e a pericia psicosocial en materia de familia

A pericia médica dentro do ámbito da Clínica médico forense, divídese principalmente en dúas áreas, unha de valoración principalmente física e outra de valoración principalmente psiquiátrica. Se ben en cada área poden presentarse cuestións de toda índole, no primeiro grupo destacan as pericias sobre valoración de lesións, da capacidade psicofísica e o estado de saúde, en relación con diversas situacións (capacidade laboral, dependencia, excarceracións, capacidade para realizar traballos en servizo da comunidade ou de cumpriren outro tipo de penas, etc.); no campo da Psiquiatría forense a valoración en relación coa imputabilidade, a capacidade de obra, ó dano psíquico das vítimas de delitos, as diversas pericias en torno ós trastornos por dependencia e os internamentos psiquiátricos ou residenciais, concentran a maior parte do traballo.

Pola súa banda, a pericia no campo da psicoloxía e do traballo social forense, concéntrase principalmente nos asuntos de familia. Nesta materia psicólogos e traballadores sociais actúan de forma conxunta como equipos psicosociais. Tamén se integran, xunto cun médico forense experto, nas unidades de valoración integral de violencia de xénero. Os psicólogos forenses, teñen pericias específicas, que realizan de xeito independente, como a credibilidade da testemuña en menores vítimas de abuso sexual, ou a valoración do dano psicolóxico. As pericias exclusivas de traballo social son menos frecuentes, seguramente por descoñecemento do que estes profesionais poden aportar á investigación xudicial, pero si que existe pericia de traballo social exclusiva.

Ademais dos peritos, o Imelga o integran persoal funcionario dos corpos xerais e persoal auxiliar de autopsias. Os primeiros, como responsables da tramitación e xestión de todos os actos ligados a realización das probas periciais e, os segundos, como persoal técnico colaborador do médico forense, no campo da Patoloxía forense

O ámbito de actuación do Imelga é a Comunidade Autónoma de Galicia. Conta con 64 médicos forenses, 17 psicólogos, 17 traballadores sociais, 21 funcionarios dos corpos xerais e 15 auxiliares de autopsia.

Distribución territorial e persoal do Imelga

Os seguintes cadros van a amosar as características territoriais e de poboación, así como a dotación de persoal das distintas Subdireccións do Imelga. No primeiro cadro amósanse os partidos xudiciais e municipios que integran os partidos xudiciais que corresponden a cada Subdirección e, a continuación os datos de superficie e poboación do territorio e o número de efectivos.

SUBDIRECCIÓN DE A CORUÑA	
Partidos Xudiciais	Municipios
4	39
A Coruña	A Coruña
	Arteixo
	Cambre
	Carral
	Cerceda
	Culleredo
	Oleiros
Betanzos	Abegondo
	Aranga
	Bergondo
	Betanzos
	Coirós
	Curtis
	Irixoa
	Miño
	Monfero
	Oza-Cesuras
	Paderne
	Pontedeume
	Sada
	Sobrado
	Vilarmajor
	Vilasantar
Carballo	A Laracha
	Cabana de Bergantiños
	Carballo
	Coristanco
	Laxe
	Malpica de Bergantiños
	Ponteceso
Corcubión	Camariñas
	Cee
	Corcubión
	Dumbría
	Fisterra
	Muxía
	Vimianzo
	Zas
Poboación (Cifras oficiais da poboación a 1 de xaneiro 2018 IGE)	561.519 habitantes
Superficie	3.034,90 km²

Persoal: 12 médicos forenses, 3 psicólogos, 3 traballadores sociais, 4 funcionarios dos corpos xerais (3 tramitadores e un auxilio xudicial) e 3 auxiliares de autopsia.

SUBDIRECCIÓN DE FERROL	
Partidos Xudiciais	Municipios
2	18
Ferrol	A Capela
	As Pontes de García Rodríguez
	As Somozas
	Ares
	Cabanas
	Fene
	Ferrol
	Mugardos
	Narón
	Neda
	San Sadurniño
	Valdoviño
Ortigueira	Cariño
	Cedeira
	Cerdido
	Mañón
	Moeche
	Ortigueira
Poboación (Cifras oficiais da poboación a 1 de xaneiro 2018 IGE)	180.612 habitantes
Superficie	1.354,90 km²

Persoal: 5 médicos forenses, 2 psicólogos, 2 traballadores sociais, 2 funcionarios dos corpos xerais (1tramitador e 1 auxilio), 2 auxiliares de autopsia

SUBDIRECCIÓN DE LUGO	
Partidos Xudiciais	Municipios
9	67
A Fonsagrada	A Fonsagrada
	Baleira
	Navia de Suarna
	Negueira de Muñiz
	Ribeira de Piquín
Becerreá	As Nogais
	Baralla
	Becerreá
	Cervantes
	Pedrafita do Cebreiro
	Triacastela
Chantada	Antas de Ulla
	Carballedo
	Chantada
	Monterroso
	Palas de Rei
	Portomarín
	Taboada

Lugo	Castro de Rei Castroverde Friol Guntín Lugo Meira O Corgo Outeiro de Rei Pol Rábade
Mondoñedo	A Pastoriza A Pontenova Abadín Alfoz Barreiros Lourenzá Mondoñedo O Valadouro Ribadeo Riotorto Trabada
Monforte de Lemos	A Pobra do Brollón Bóveda Folgoso do Courel Monforte de Lemos Pantón O Saviñao Quiroga Ribas de Sil Sober
Sarria	Láncara O Incio O Páramo Paradela Samos Sarria
Vilalba	Begonte Cospeito Guitiriz Muras Vilalba Xermade
Viveiro	Burela Cervo Foz O Vicedo Ourel Viveiro Xove
Poboación (Cifras oficiais da poboación a 1 de xaneiro 2018 IGE)	331.327 habitantes
Superficie	9.858Km²

Persoal: 8 médicos forenses, 2 psicólogos, 2 traballadores sociais, 2 funcionarios dos corpos xerais (1 tramitador e 1 auxilio xudicial), 2 auxiliares de autopsia

SUBDIRECCIÓN DE OURENSE		
Partidos Xudiciais	9	Municipios
A Pobra de Trives	99	A Pobra de Trives
		A Teixeira
		Castro Caldelas
		Chandreja de Queixa
		Larouco
		Manzaneda
		Montederramo
		O Bolo
		San Xoán de Río
		Viana do Bolo
		Vilariño de Conso
Bande		Bande
		Calvos de Randín
		Entrimo
		Lobeira
		Lobios
		Muiños
		Padrenda
		Verea
Celanova		A Bola
		A Merca
		Cartelle
		Celanova
		Gomesende
		Quintela de Leirado
		Ramirás
O Barco de Valdeorras		A Rúa
		A Veiga
		Barco de Valdeorras
		Carballeda de Valdeorras
		Petín
		Rubiá
		Vilamartín de Valdeorras
O Carballiño		Beariz
		Boborás
		Maside
		O Carballiño
		O Irixo
		Piñor
		Punxín
		San Amaro
		San Cristovo de Cea
Ourense		A Peroxa
		Allariz
		Amoeiro
		Baños de Molgas
		Barbadás
		Coles
		Esgos
		Maceda

	Nogueira de Ramunín
	O Pereiro de Aguiar
	Ourense
	Paderne
	Paradas de Sil
	San Cibrao das Viñas
	Taboadela
	Toén
	Vilamarín
	Xunqueira de Ambía
	Xunqueira de Espadanedo
Ribadavia	A Arnoia
	Avión
	Beadé
	Carballada de Avia
	Castrelo de Miño
	Cenlle
	Cortegada
	Leiro
	Melón
	Pontedeva
	Ribadavia
Verín	A Gudiña
	A Mezquita
	Castrelo do Val
	Cualedro
	Laza
	Monterrei
	Oímbra
	Riós
	Verín
	Vilardevós
Xinzo de Limia	Baltar
	Porqueira
	Os Blancos
	Rairiz de Veiga
	Sandiás
	Sarreaus
	Trasmiras
	Vilar de Barrio
	Vilar de Santos
	Xinzo de Limia
Poboación (Cifras oficiais da poboación a 1 de xaneiro 2018 IGE)	309.293 habitantes
Superficie	7.273 Km²

Persoal: 8 médicos forenses, 2 psicólogos, 2 traballadores sociais, 2 funcionarios dos corpos xerais (1 tramitador e 1 auxilio xudicial), 2 auxiliares de autopsia

SUBDIRECCIÓN PONTEVEDRA		
Partidos Xudiciais	6	Municipios 28
Caldas		Barro
		Caldas
		Campolameiro
		Cuntis
		Moraña
		Pontecesures
		Portas
		Valga
Cambados		Cambados
		Meaño
		Meis
		O Grove
		Ribadumia
		Sanxenxo
Cangas		Cangas
		Moaña
		Vilaboa
Marín		Bueu
		Marín
Pontevedra		A Lama
		Cotobade
		Poio
		Pontecaldelas
		Pontevedra
Vilagarcía de Arousa		A Illa de Arousa
		Catoira
		Vilagarcía de Arousa
		Vilanova de Arousa
Poboación (Cifras oficiais da poboación a 1 de xaneiro 2018 IGE)		387.199 habitantes
Superficie		1.298,61 km²

Persoal: 8 médicos forenses, 2 psicólogo, 2 traballadores sociais, 3 funcionarios dos corpos xerais (2 tramitadores e 1 auxilio xudicial), 2 auxiliares de autopsia.

SUBDIRECCIÓN DE SANTIAGO DE COMPOSTELA		
Partidos Xudiciais	10	Municipios 46
A Estrada		A Estrada
		Cerdedo
		Forcarei
Arzúa		Arzúa
		Boimorto
		Melide
		O Pino
		Santiso
		Toques
		Touro

Lalín	Agolada
	Dozón
	Lalín
	Rodeiro
	Silleda
	Vila de Cruces
Muros	Carnota
	Mazaricos
	Muros
	Outes
Negreira	A Baña
	Brión
	Negreira
	Santa Comba
Noia	Lousame
	Noia
	Porto do Son
Ordes	Frades
	Mesía
	Ordes
	Oroso
	Tordoia
	Trazo
	Val do Dubra
Padrón	Dodro
	Padrón
	Rianxo
	Rois
Ribeira	A Pobra
	Boiro
	Ribeira
Santiago de Compostela	Ames
	Boqueixón
	Santiago
	Teo
	Vedra
Poboación (Cifras oficiais da poboación a 1 de xaneiro 2018 IGE)	444.559 habitantes
Superficie	4857,06 Km²

Persoal: 11 médicos forense (1 dedicado as tarefas de dirección), 3 psicólogos, 3 traballadores sociais, 3 funcionarios dos corpos xerais 2 tramitadores (un actuando como secretario do Instituto) 1 auxilio, 2 auxiliares de autopsia

SUBDIRECCIÓN DE VIGO				
Partidos xudiciais		5	Municipios	25
O Porriño			Mos	
			O Porriño	
			Salceda de Caselas	
Ponteareas			A Cañiza	
			Arbo	
			As Neves	
			Covelo	
			Crecente	
			Mondariz	
			Mondariz-Balneario	
			Ponteareas	
			Salvaterra do Miño	
Redondela			Fornelos de Montes	
			Pazos de Borbén	
			Redondela	
			Soutomaior	
Tui			A Guarda	
			O Rosal	
			Oia	
			Tomiño	
			Tui	
Vigo			Baiona	
			Gondomar	
			Nigrán	
			Vigo	
Poboación (Cifras oficiais da poboación a 1 de xaneiro 2018 IGE)			526.577 habitantes	
Superficie			1.588,17 km²	

Persoal: 12 médicos forenses, 3 psicólogos, 3 traballadores sociais, 3 funcionarios dos corpos xerais (2 tramitadores e 1 auxilio), 2 auxiliares de autopsia.

MEMORIA DO SERVIZO DE CLÍNICA FORENSE 2019

O longo do ano 2019 solicitáronse 23.398 pericias no ámbito da clínica forense. Neste servizo traballan médicos forenses, psicólogos e traballadores sociais ós que se lles asignan distintas avaliacións en función do seu campo competencial, coñecementos específicos e experiencia. A pericia que realizan pode ser específica dunha materia, ou intervir varios profesionais, se o caso así o precisa ou ben se así é solicitado polos Xuíces e Fiscais.

A pericia multidisciplinar dáse principalmente en materia de familia e na valoración da violencia de xénero. Ó servizo de clínica pertencen as unidades de valoración integral de violencia de xénero, formadas por un médico, un psicólogo e un traballador social expertos na materia. Existe unha unidade de valoración integral por Subdirección.

A realización da pericia obriga na maior parte dos casos ó recoñecemento ou consulta dos suxeitos a valorar, en unha ou varias citas sucesivas, realización de probas complementarias, valoración de documental existente no procedemento e investigación bibliográfica. En moitas ocasións se fan desprazamentos a centros hospitalarios, domicilios e outras institucións, para a avaliación das persoas residentes, daquelas que teñen imposibilidade de desprazamento ou cando se queren investigar factores do entorno de especial interese para o caso. Estas actividades ocupan a xornada habitual dos peritos médicos, psicólogos e traballadores sociais. A elas hai que sumar o tempo necesario para a elaboración do informe e a asistencia a xuízo.

A intervención dos médicos forenses segue a ser a principal no ámbito da Clínica forense. Son estes profesionais os mais demandados polos órganos xudiciais e Fiscalía e os únicos que están dispoñibles para actuacións urxentes as vinte catro horas ó día, todos os días do ano, a través do servizo de garda.

Interpretación dos datos en Clínica forense

Á hora de interpretaren as cifras que se presentan é importante coñecer que o número de procedementos xudiciais abertos nos que se solicita un informe pericial ó Imelga, non é, polo xeral, equivalente ou igual o número de pericias, xa que logo pode solicitarse mais dunha pericia por procedemento, como no caso das pelexas, no que no mesmo procedemento pódese solicitar a avaliación de varios lesionados. Incluso pode tratarse de pericias de diversa natureza referidas o mesmo suxeito (p.ex: valoración de lesións e dano psicolóxico nunha vítima dunha agresión). Tamén é habitual que se pidan pericias de distinta natureza, sobre distintos suxeitos nun mesmo procedemento (segundo o exemplo anterior, as pericias sobre a vítima podería sumarse a avaliación da imputabilidade do autor dos feitos). No caso da valoración en materia de familia, a non correlación entre número de procedementos e número de persoas valoradas dáse en todos os casos, xa que logo a intervención pericial, que nesta materia fan os psicólogos e os traballadores sociais, supón a avaliación de, polo menos, os suxeitos principais da estrutura familiar: pais, nais e fillos, ós que se pode sumar outras persoas convivintes no seo da familia, ou persoas que sen residir no mesmo domicilio teñan un papel importante na dinámica familiar, como poden ser os avós.

PERICIA MÉDICA EN CLÍNICA FORENSE

A actividade dos médicos forenses, dentro do ámbito da Clínica, divídese en dúas áreas principais, unha de valoración física ou psicofísica, e outra de valoración esencialmente psiquiátrica. Na medida que o permite a asistencia os órganos xudiciais, os médicos forenses traballan dun xeito preferentemente especializado, en unha ou outra destas áreas.

VALORACIÓN FÍSICA/PSICOFÍSICA

Nesta área, destacan pola súa importancia numérica, dous tipos de pericia: o estudo médico legal das lesións e a determinación da capacidade psicofísica.

O estudo médico legal das lesións pode ter por obxecto a avaliación dos danos persoais sufridos con ocasión de unha conduta con repercusión penal. O mais frecuente era que esta pericia se presentase nos supostos de accidente de tráfico, pero a *Lei Orgánica 1/2015 de reforma do Código Penal* tivo importantes consecuencias nas pericias de tráfico, xa que logo a despenalización das lesións derivadas de imprudencias leves deixou fora do ámbito penal numerosas condutas e, con isto, a vía penal que tiñan os prexudicados nestes accidentes para o acceso ó médico forense e o seu informe pericial.

Neste momento, a valoración de lesións faise principalmente nos casos de agresións, ordinarias ou de violencia de xénero. O estudo médico legal das lesións non mortais no ámbito penal pode ter por obxecto aclarar moitos factores de grande interese para a Xustiza como son a valoración da necesidade de tratamento e o tipo do mesmo, identificación do tipo de arma ou armas empregadas, número de agresores, condicións de especial vulnerabilidade da vítima, xeito de producirse a agresión, etc.

A determinación do estado psicofísico e unha pericia solicitada sobre todo dentro da xurisdición social, en relación coa capacidade laboral, pero tamén na xurisdición penal, como por exemplo na capacidade de cumprir unha determinada pena ou de ser obxecto de algunha medida extraordinaria por mor da enfermidade, como as excarceracións por razóns humanitarias.

Dentro da valoración física de clínica forense inclúense un tipo de pericias externas o ámbito xudicial, as pericias que se fan a instancias de particulares en caso de accidentes de tráfico. Trala modificación do Código Penal e a introdución por parte de la LOPJ da posibilidade de realizar pericias a particulares en algúns casos concretos, a *Lei 35/2015 de 22 de setembro, de reforma do sistema para a valoración dos danos e prexuízos causados ás persoas en accidentes de circulación*, introduzo este tipo de pericias a instancia de particulares para as vítimas dos accidentes de tráfico, que poden recorrer os Institutos de Medicina Legal para facer unha pericia, cando non están de acordo coa oferta de indemnización por os danos persoais sufridos. No ano 2019 fixéronse 967 pericias a particulares.

VALORACIÓN NO CAMPO DA PSIQUIATRÍA FORENSE

No apartado da psiquiatría forense os Xuíces e Fiscais poden solicitar calquera valoración propia desta materia médica, As pericias mais demandadas son as seguintes:

- As pericias en relación coa capacidade de culpabilidade, que se realizan no marco de moitos procedementos penais, nos que se solicita a valoración e detección de estados mentais patolóxicos que puidesen influír na capacidade de comprender e obrar do acusado, ó momento da comisión do acto delituoso.
- As pericias en relación coa capacidade civil de actuar libremente no autogoberno persoal e na administración dos bens, que se realizan nos procesos de incapacidade.
- A pericia na supervisión xudicial dos internamentos psiquiátricos involuntarios
- A Valoración do dano psíquico. Esta pericia pode ser de carácter exclusivamente médico ou facerse en colaboración con outros peritos, como os psicólogos e os traballadores sociais.

PERICIA MÉDICA EN VIOLENCIA DE XÉNERO

Nesta materia, a intervención do médico forense pode producirse de forma illada, como valoración das lesións físicas ou psicofísicas. Esta valoración prodúcese principalmente de xeito urxente, trala denuncia da muller. Outro tipo de valoración é a que realizan as unidades de valoración integral de violencia de xénero, integradas por un médico forense un psicólogo e un traballador social. Estas valoracións se realizan de xeito programado, ben por solicitude directa do Xulgado instructor, ben por proposta do médico forense trala valoración inicial de urxencia.

OUTRAS PERICIAS MÉDICAS

Por último, ó Servizo de Clínica forense se remiten todas as cuestión dentro das competencias da medicina que se poidan formular dende os Xulgados, Tribunais e Fiscalías que non se centren na investigación da morte, campo específico da Patoloxía forense.

Estas pericias recóllense no apartado outros, xunto con outras pericias habituais, que non teñen encaixe específico na valoración física/psicofísica nin na psiquiatría forense como son: a valoración da adecuación dos actos médicos a “lex artis”, a valoración en relación con denuncias de agresión sexual e a determinación da idade en suxeitos indocumentados.

PERICIA PSICOLÓXICA

A pericia psicoloxía forense noso medio, naceu principalmente ligado ó asesoramento en materia de familia e as Fiscalías de menores, no primeiro caso integrando os como equipos psicosociais de familia, que dende o ano 2006 quedaron integrados no Imelga e, no segundo, formando parte dos equipos técnicos de menores, dependentes das Fiscalías de menores.

Pero a psicoloxía forense evolucionou moito nestes últimos anos e progresivamente foise incrementando a súa actividade pericial específica, aínda que a intervención en materia de familia segue a ser a carga de traballo prioritaria.

Fora desta materia, a psicoloxía forense ocúpase de cuestións que se refiren á valoración intelectual, cognitiva, de personalidade, credibilidade do testemuño de menores abusados e dano psicolóxico, así coma aquelas outras que, dentro do seu perfil profesional lles sexan solicitadas.

Os Xulgados e as Fiscalías tamén se apoian nos psicólogos para a toma de declaración de menores e incapaces.

Xunto cun médico forense e un traballador social, o psicólogo integra a unidade de valoración integral de violencia de xénero que existe en cada unha das subdireccións do Imelga.

PERICIA SOCIAL

Coma no caso dos psicólogos, a pericia en materia de familia é a mais importante para este grupo de profesionais, sendo polo de agora menos habitual a pericia exclusivamente social.

Pero os traballadores sociais tamén poden erixirse en expertos para o apoio as vítimas e aportar a súa perspectiva social en un gran número de pericias, tanto no ámbito penal (casos de imputabilidade, valoración do dano social, repercusión da discapacidade derivada dun feito delituoso, etc.) como no ámbito civil onde o informe social pode aportar datos de moito interese a hora de avaliar a capacidade de obra dun suxeito ou asesorar sobre a súa condicións socio laborais e rede de apoio

Como no caso anterior, tamén forman parte das unidades de valoración integral de violencia de xénero

Pasamos agora a presentar a cifras de pericia en clínica forense no ano 2019 de xeito resumido

Cifras globais de pericia en clínica forense no ano 2019, presentadas por Subdirección

A Coruña	Ferrol	Lugo	Ourense	Pontevedra	Santiago de Compostela	Vigo	TOTAL
4.842	1.574	2.757	2.137	2.718	4.670	4.700	23.398

Cifras de pericia no ano 2019 deslousadas por tipo de perito e Subdirección

	Médico forense	Trabajador social	Psicólogo
A Coruña	3.767	517	558
Ferrol	1.277	141	156
Lugo	2.441	129	187
Ourense	1.797	150	190
Pontevedra	2.372	153	193
Santiago de Compostela	4.039	228	403
Vigo	3.871	408	421
	19.564	1.726	2.108

Tipo de pericia, corpo e Subdirección ano 2019

Total PERICIAS 2019								
CUERPOS/PERICIA	A Coruña	Ferrol	Lugo	Ourense	Pontevedra	Santiago de Compostela	Vigo	Total PERICIAS POR SUBDIRECCIÓN
Médicos forenses	A Coruña	Ferrol	Lugo	Ourense	Pontevedra	Santiago	Vigo	
Lesións	1496	494	704	580	1400	1784	1493	8011
Valoración psiquiátrica	1386	494	1320	905	612	1381	1490	7588
Valoración integral de violencia de género	115	0	19	1	44	6	42	243
Agresións sexuais	51	9	24	14	29	46	57	230
Neglixencias médicas	9	4	7	2	5	19	13	59
Outras	710	276	367	295	282	727	776	3433

Total PERICIAS 2019								
CUERPOS/PERICIA	A Coruña	Ferrol	Lugo	Ourense	Pontevedra	Santiago de Compostela	Vigo	Total PERICIAS POR SUBDIRECCIÓN
Psicólogo	558	156	187	190	193	403	421	2.108
Agresión sexual	2			1	2			5
Interconsulta psicológica	1		9	13	8	31	4	66
Interconsulta social	3	1						4
Otros		1	1					2
Valoración de capacidad psicofísica				1		1		2
Valoración de lesiones	1		1					2
Valoración integral de violencia de género	115		19	1	38	28	42	243
Valoración Psicológica	54	2	47	46	68	113	68	398
Valoración Psicosocial	382	151	101	128	77	230	305	1.374
Valoración psiquiátrica			9				2	11
Valoración Social		1						1

Total PERICIAS 2019								
CUERPOS/PERICIA	A Coruña	Ferrol	Lugo	Ourense	Pontevedra	Santiago de Compostela	Vigo	Total PERICIAS POR SUBDIRECCIÓN
Trabajador Social	517	141	129	150	153	228	408	1.726
Interconsulta social	3	1	2	2		1		9
Valoración integral de violencia de género	132		19	1	44	6	42	244
Valoración Psicológica			3		1	4	4	12
Valoración Psicosocial	382	139	104	139	92	217	356	1.429
Valoración psiquiátrica			1					1
Valoración Social		1		8	16		6	31

MEMORIA DO SERVIZO DE PATOLOXÍA FORENSE

Ó Servizo de Patoloxía forense reúnen todas as pericias que teñen por obxecto coñecer a causa e as circunstancias da morte nos casos de morte violenta ou sospeitosa de criminalidade. A participación do médico forense na investigación xudicial da morte tradúcese, na práctica, na realización do levantamento do cadáver e a posterior autopsia, así como na elaboración dos informes ligados a tales actividades. Tamén atende as peticións do Rexistro Civil en relación coa supervisión de certificados de defunción.

Como parte da investigación postmortal realízanse todos os estudos complementarios que o médico forense estime oportunos. Estes estudos poden recaer sobre órganos, tecidos ou mostras biolóxicas, pero tamén sobre calquera elemento ou rastro atopado no cadáver. Os laboratorios de referencia para estes estudos complementarios son os de o Instituto Nacional de Toxicoloxía e Ciencias Forenses (INTCF) de Madrid, e tamén se conta coa colaboración do Instituto de Medicina Legal “Luís Concheiro” da Universidade de Santiago de Compostela, sobre todo no que atinxe a probas toxicolóxicas e de xenética forense.

Pero sendo a morte violenta e a sospeitosa de criminalidade o seu campo de actuación, a intervención do médico forense na morte natural non para de crecer. Moitas destas mortes son mortes súbitas que suceden de xeito brusco en persoas sas, sen antecedentes patolóxicos que xustifiquen tal acontecemento, polo que corresponde abrir unha investigación; pero outras moitas, son mortes que suceden en persoas enfermas, con ou sen tratamento, de cuxas patoloxías son coñecedores os servizos médicos asistenciais, que deberían ser os encargados de certificar o falecemento e non desviar unha morte a investigación xudicial, sen razón xustificada. Séguese traballando para coñecer que factores están na orixe desta derivación, e para procurar un procedemento común que implique os estamentos sanitarios e xudiciais, a fin de evitar a “penalización” da morte natural no ámbito extrahospitalario.

Nesta memoria preséntanse as cifras globais e por Subdireccións do Servizo de Patoloxía forense neste pasado 2019 e, a continuación, faise unha análise da evolución da investigación da morte nos últimos 8 anos. Finalmente preséntase un estudo máis detallado sobre o suicidio e sobre a morte por feitos relacionados coa circulación de vehículos a motor no ano 2019.

O seguinte cadro presenta de forma resumida a actividade do servizo o longo do ano 2019

SERVIZO DE PATOLOXÍA FORENSE ANO 2019								
Nº AUTOPSIAS POR SUBDIRECCIÓN E NATUREZA DA MORTE								
Subdirección	A Coruña	Ferrol	Lugo	Ourense	Pontevedra	Santiago	Vigo	TOTAL
Morte violenta	204	57	122	106	83	198	164	934
Morte natural	284	92	132	124	112	137	193	1074
TOTAL	488	149	254	230	195	335	357	2008

SERVIZO DE PATOLOXÍA FORENSE ANO 2019		
NUMERO TOTAL DE MORTES INVESTIGADAS POR NATUREZA-ETIOLOXÍA MÉDICO LEGAL E CAUSA DE MORTE		
Nº MORTES INVESTIGADAS		2008
MORTE VIOLENTA		
934		
ETIOLOXÍA MÉDICO LEGAL	HOMICIDA	17
	SUICIDA	318
	ACCIDENTAL	599
CAUSA DA MORTE		
	Lesións por arma branca	8
	Lesións por arma de fogo	17
	Lesións eléctricas	2
	Lesións térmicas	15
	Asfixias mecánicas	312
	Reacción adversa a drogas	54
	Intoxicacións	56
	Traumatismos	470
	No especificada	0
MORTE NATURAL		
1074		
IDADE	PERINATAL	3
	INFANTIL	8
	ADULTO	1063
TOTAL		1074
CAUSA DA MORTE	Patoloxía neurolóxica	38
	Patoloxía dixestiva	55
	Patoloxía respiratoria	78
	Patoloxía cardiovascular	804
	Patoloxía endocrino-metabólica	7
	Patoloxía xenitourinaria	6
	Outras patoloxías	22
	Indeterminadas	29
	Pendientes de resultados	35

A continuación amósanse os mesmos datos do cadro anterior por Subdireccións:

SERVIZO DE PATOLOXÍA FORENSE ANO 2019 A CORUÑA

Nº MORTES INVESTIGADAS

488

MORTE VIOLENTA 204

ETIOLOXÍA MÉDICO LEGAL	HOMICIDA	3
	SUICIDA	64
	ACCIDENTAL	137
CAUSA DA MORTE	Arma branca	2
	Arma de fogo	5
	Lesións eléctricas	1
	Lesións térmicas	6
	Asfixias mecánicas	59
	Mortes por reacción adversa sustancias psicoactivas	22
	Intoxicacións	12
	Traumatismos	97

MORTE NATURAL 284

IDADE	PERINATAL	1
	INFANTIL	1
	ADULTO	282

TOTAL

CAUSA DA MORTE	Patoloxía neurolóxica	7
	Patoloxía dixestiva	9
	Patoloxía respiratoria	20
	Patoloxía cardiovascular	235
	Patoloxía endocrino-metabólica	2
	Patoloxía xenitourinaria	1
	Outras patoloxías	4
	Indeterminadas	6
	Pendientes de resultados	0

SERVIZO DE PATOLOXÍA FORENSE ANO 2019 FERROL

Nº MORTES INVESTIGADAS

149

MORTE VIOLENTA

57

ETIOLOXÍA MÉDICO LEGAL	HOMICIDA	0
	SUICIDA	16
	ACCIDENTAL	41
CAUSA DA MORTE	Arma branca	0
	Arma de fogo	0
	Lesións eléctricas	0
	Lesións térmicas	0
	Asfixias mecánicas	25
	Mortes por reacción adversa sustancias psicoactivas	5
	Intoxicacións	4
	Traumatismos	23

MORTE NATURAL

92

IDADE	PERINATAL	0
	INFANTIL	0
	ADULTO	92
CAUSA DA MORTE	Patoloxía neurolóxica	0
	Patoloxía dixestiva	2
	Patoloxía respiratoria	5
	Patoloxía cardiovascular	79
	Patoloxía endocrino-metabólica	0
	Patoloxía xenitourinaria	0
	Outras patoloxías	1
	Indeterminadas	0
	Pendientes de resultados	5

SERVIZO DE PATOLOXÍA FORENSE ANO 2019

LUGO

Nº MORTES INVESTIGADAS

254

MORTE VIOLENTA

122

ETIOLOXÍA MÉDICO LEGAL	HOMICIDA	4
	SUICIDA	58
	ACCIDENTAL	60
CAUSA DA MORTE	Arma branca	2
	Arma de fogo	1
	Lesións eléctricas	0
	Lesións térmicas	1
	Asfixias mecánicas	53
	Mortes por reacción adversa sustancias psicoactivas	5
	Intoxicacións	7
	Traumatismos	53

MORTE NATURAL

132

IDADE	PERINATAL	0
	INFANTIL	1
	ADULTO	131
CAUSA DA MORTE	Patoloxía neurolóxica	5
	Patoloxía dixestiva	9
	Patoloxía respiratoria	14
	Patoloxía cardiovascular	99
	Patoloxía endocrino-metabólica	2
	Patoloxía xenitourinaria	0
	Outras patoloxías	0
	Indeterminadas	3
	Pendientes de resultados	0

SERVIZO DE PATOLOXÍA FORENSE ANO 2019 OURENSE

Nº MORTES INVESTIGADAS

230

MORTE VIOLNTA 106

ETIOLOXÍA MÉDICO LEGAL	HOMICIDA	1
	SUICIDA	34
	ACCIDENTAL	71
CAUSA DA MORTE	Arma branca	0
	Arma de fogo	4
	Lesións eléctricas	0
	Lesións térmicas	1
	Asfixias mecánicas	23
	Mortes por reacción adversa sustancias psicoactivas	7
	Intoxicacións	4
	Traumatismos	67

MORTE NATURAL 124

IDADE	PERINATAL	0
	INFANTIL	1
	ADULTO	123
CAUSA DA MORTE	Patoloxía neurolóxica	1
	Patoloxía dixestiva	2
	Patoloxía respiratoria	2
	Patoloxía cardiovascular	82
	Patoloxía endocrino-metabólica	0
	Patoloxía xenitourinaria	2
	Outras patoloxías	9
	Indeterminadas	11
	Pendientes de resultados	15

SERVIZO DE PATOLOXÍA FORENSE ANO 2019

PONTEVEDRA

Nº MORTES INVESTIGADAS

195

MORTE VIOLENTA

83

ETIOLOXÍA MÉDICO LEGAL	HOMICIDA	4
	SUICIDA	28
	ACCIDENTAL	51
CAUSA DA MORTE	Arma branca	1
	Arma de fogo	5
	Lesións eléctricas	0
	Lesións térmicas	0
	Asfixias mecánicas	30
	Mortes por reacción adversa sustancias psicoactivas	7
	Intoxicacións	6
	Traumatismos	34

MORTE NATURAL

112

IDADE	PERINATAL	0
	INFANTIL	2
	ADULTO	110
CAUSA DA MORTE	Patoloxía neurolóxica	0
	Patoloxía dixestiva	13
	Patoloxía respiratoria	5
	Patoloxía cardiovascular	76
	Patoloxía endocrino-metabólica	1
	Patoloxía xenitourinaria	0
	Outras patoloxías	5
	Indeterminadas	3
	Pendientes de resultados	9

SERVIZO DE PATOLOXÍA FORENSE ANO 2019

SANTIAGO DE COMPOSTELA

Nº MORTES INVESTIGADAS

335

MORTE VIOLENTA

198

ETIOLOXÍA MÉDICO LEGAL	HOMICIDA	1
	SUICIDA	63
	ACCIDENTAL	134
CAUSA DA MORTE	Arma branca	1
	Arma de fogo	2
	Lesións eléctricas	1
	Lesións térmicas	4
	Asfixias mecánicas	68
	Mortes por reacción adversa sustancias psicoactivas	2
	Intoxicacións	13
	Traumatismos	107
	No especificada	0

MORTE NATURAL

137

IDADE	PERINATAL	1
	INFANTIL	1
	ADULTO	135
CAUSA DA MORTE	Patoloxía neurolóxica	8
	Patoloxía dixestiva	11
	Patoloxía respiratoria	16
	Patoloxía cardiovascular	90
	Patoloxía endocrino-metabólica	1
	Patoloxía xenitourinaria	2
	Outras patoloxías	3
	Indeterminadas	0
	Pendientes de resultados	6

SERVIZO DE PATOLOXÍA FORENSE ANO 2019 VIGO

Nº MORTES INVESTIGADAS

357

MORTE VIOLENTA

164

ETIOLOXÍA MÉDICO LEGAL	HOMICIDA	4
	SUICIDA	55
	ACCIDENTAL	105
CAUSA DA MORTE	Arma branca	2
	Arma de fogo	0
	Lesións eléctricas	0
	Lesións térmicas	3
	Asfixias mecánicas	54
	Mortes por reacción adversa sustancias psicoactivas	6
	Intoxicacións	10
	Traumatismos	89

MORTE NATURAL

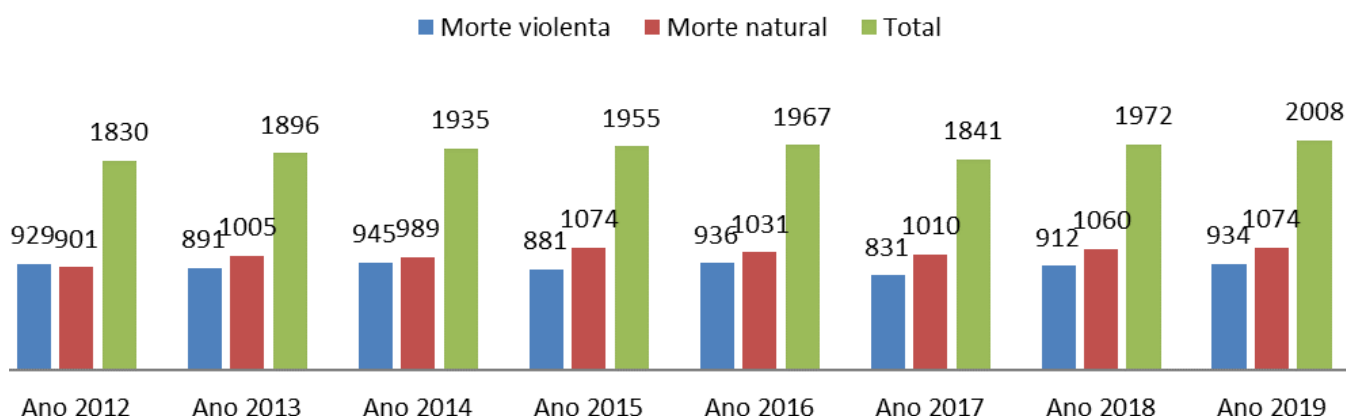
193

IDADE	PERINATAL	1
	INFANTIL	2
	ADULTO	190
CAUSA DA MORTE	Patoloxía neurolóxica	17
	Patoloxía dixestiva	9
	Patoloxía respiratoria	16
	Patoloxía cardiovascular	143
	Patoloxía endocrino-metabólica	1
	Patoloxía xenitourinaria	1
	Outras patoloxías	0
	Indeterminadas	6
	Pendientes de resultados	0

ESTUDO DA PERICIA EN PATOLOXÍA FORENSE

A actividade en patoloxía forense deste último ano e a maior dende o 2012. Incrementouse a actividade de xeito global, tanto da morte violenta, como da morte natural.

MORTE VIOLENTA/MORTE NATURAL 2012-2019

Na morte natural a patoloxía máis salientable é a cardiovascular, que supón un 74,8% de todas as causas de morte natural do noso Servizo de Patoloxía. Isto é lóxico se se pensa que a morte por estas patoloxías preséntase en moitas ocasións en persoas sen sintomatoloxía ou diagnósticos previos, e a morte xeralmente transcorre de forma rápida, súbita e inesperada, sen tempo a asistencia médica, polo que de xeito habitual estas mortes derívanse a investigación xudicial, aínda que non existan datos de sospeita de criminalidade.

ESTUDO DAS MORTES VIOLENTAS

No pasado 2019 tivemos 934 casos de mortes violentas, entre etiología homicida, suicida e accidental. As cifras son as que se reflicten no seguinte recadro.

Etioloxía Médico Legal	SUBDIRECCIÓN							
	A Coruña	Ferrol	Lugo	Ourense	Pontevedra	Santiago	Vigo	Total
Homicida	3	0	4	1	4	1	4	17
Suicida	64	16	58	34	28	63	55	318
Accidental	137	41	60	71	51	134	105	599
Total morte violenta								934

O grupo mais importante de mortes violentas foron as accidentais. Nesta etiología inclúense as morte por accidentes de tráfico, os accidentes laborais e os fortuítos. Seguen en importancia os suicidios, con cifras superiores as do ano anterior. Tamén incrementáronse de xeito notable as vítimas de homicidio.

CAUSA DE FALECEMENTO NAS MORTES VIOLENTAS

No conxunto das mortes violentas a causa máis frecuente de falecemento foron os traumatismos, ben focalizados na cabeza, ben cadros de politraumatismo, ligados a violencias complexas como os accidentes de tráfico, laborais ou precipitación accidentais ou suicidas. Seguen en importancia as asfixias mecánicas. Dentro de este grupo as mais frecuentes son os aforcamentos suicidas e os afogamentos, xeralmente de carácter accidental.

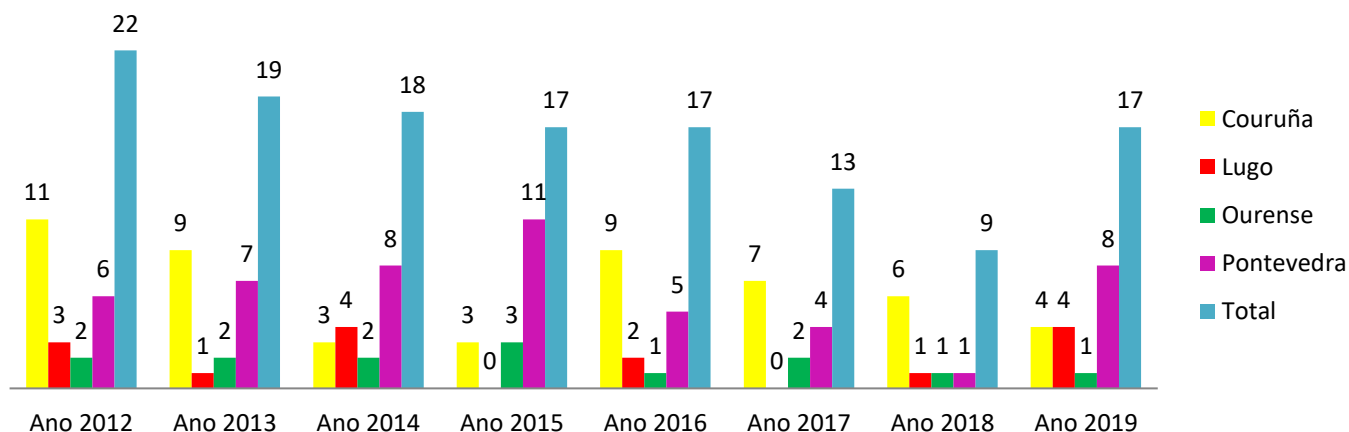
Na seguinte táboa preséntase as causas de morte violenta, agrupadas por Subdireccións

Causa da morte	SUBDIRECCIÓN							
	A Coruña	Ferrol	Lugo	Ourense	Pontevedra	Santiago	Vigo	Total
Arma branca	2	0	2	0	1	1	2	8
Arma de fogo	5	0	1	4	5	2	0	17
Electrocución	1	0	0	0	0	1	0	2
Queimaduras	6	0	1	1	0	4	3	15
Asfixias mecánicas	59	25	53	23	30	68	54	312
Reacción adversa a drogas	22	5	5	7	7	2	6	54
Intoxicacións	12	4	7	4	6	13	10	56
Traumatismos	97	23	53	67	34	107	89	470

MORTE HOMICIDA ANOS 2012-2019

Os datos que preséntanse a continuación son por provincias, non por Subdireccións. A provincia de A Coruña inclúe as Subdireccións de A Coruña, Ferrol e Santiago de Compostela. Lugo e Ourense son Subdireccións de ámbito provincial. A provincia de Pontevedra engloba as Subdireccións de Pontevedra e Vigo.

Homicidios 2012-2019

O número de homicidios na nosa Comunidade incrementouse notablemente con respecto do ano anterior, xa que logo pasamos dos 9 homicidios do 2018 ós 17 homicidios do 2019. Este incremento das cifras globais é por causa das provincias de Lugo e Pontevedra que experimentaron subidas moi importantes.

En Lugo pasouse de 1 vítima a catro, e en Pontevedra de 1 a 8, catro na Subdirección de Pontevedra, que pasou de non ter ningún falecemento homicida no ano 2018 a catro en 2019; e catro na Subdirección de Vigo, onde tamén se pasou de 1 única vítima a catro.

En Galicia rexistráronse no 2019 tres vítimas mortais de violencia de xénero. Nun destes crimes o autor tamén acabou coa vida da nai e da irmá da súa ex parella

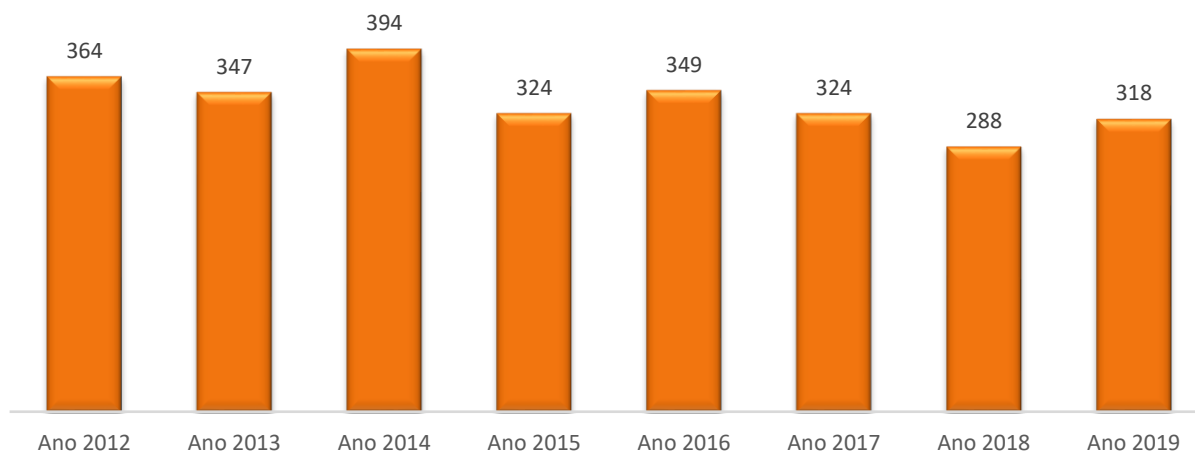
MORTE SUICIDA

O pasado ano 2019, os suicidios volveron ascender por encima dos 300 casos. Concretamente contabilizáronse 318 casos o que supón un incremento 10.4% con respecto o ano anterior. Malia todo é a segunda mellor cifra dende o ano 2012.

O perfil do suicida e do suicidios segue sendo o mesmo. De xeito global pódese dicir que a vítima principal do suicidio son os homes de mediana idade, o mecanismo utilizado ó aforcamento, e o lugar elixido para esta conduta o domicilio ou a súa contorna.

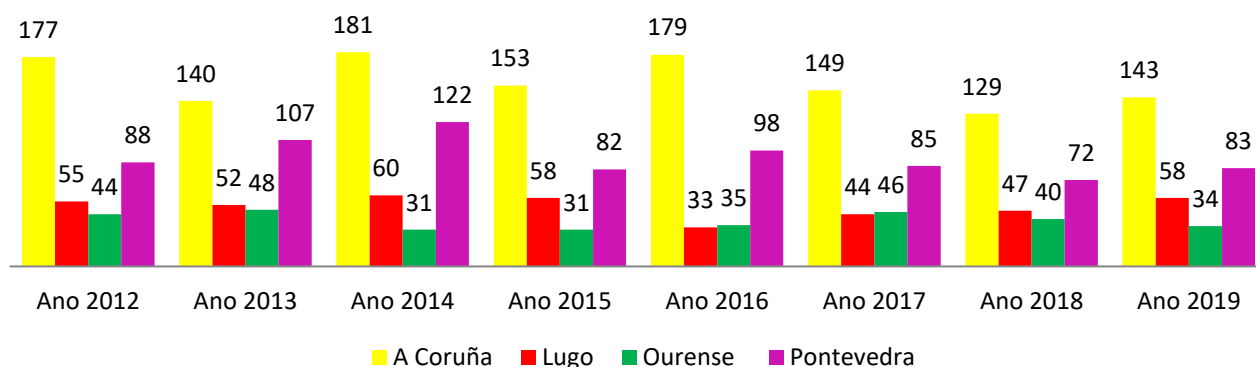
Suicidios anos 2012-2019

Despois de dous anos en descenso, o suicidio volve crecer en Galicia. Malia todo, é o segundo mellor ano da serie histórica

Suicidio-distribución provincial

No seguinte gráfico amósase a distribución provincial dos suicidios nestes últimos 8 anos.

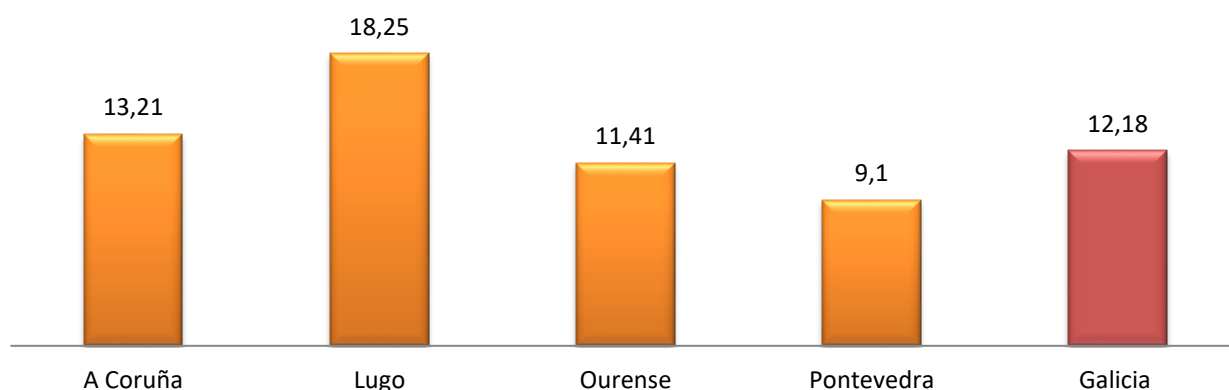

Coma podemos ver, en termos absolutos a provincia de A Coruña segue a ser a que mais suicidios rexistra, seguida de Pontevedra, Lugo e Ourense. Pero en termos relativos, Lugo segue a ter a incidencia dos suicidios mais alta e Pontevedra a mais baixa.

Con respecto o ano anterior, o número de suicidios aumentou en case todas as provincias, de xeito máis relevante na provincia de Lugo. A provincia de Ourense foia a excepción cunha diminución nas súas cifras do 15%.

	A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra
Ano 2018	129	47	40	72
Ano 2019	143	58	34	83
	10.85%	23.4%	-15%	15.2%

Os casos por 100.000 habitantes, excluídos os menores de 5 anos, das distintas provincias galegas no pasado ano 2019, foi a seguinte:

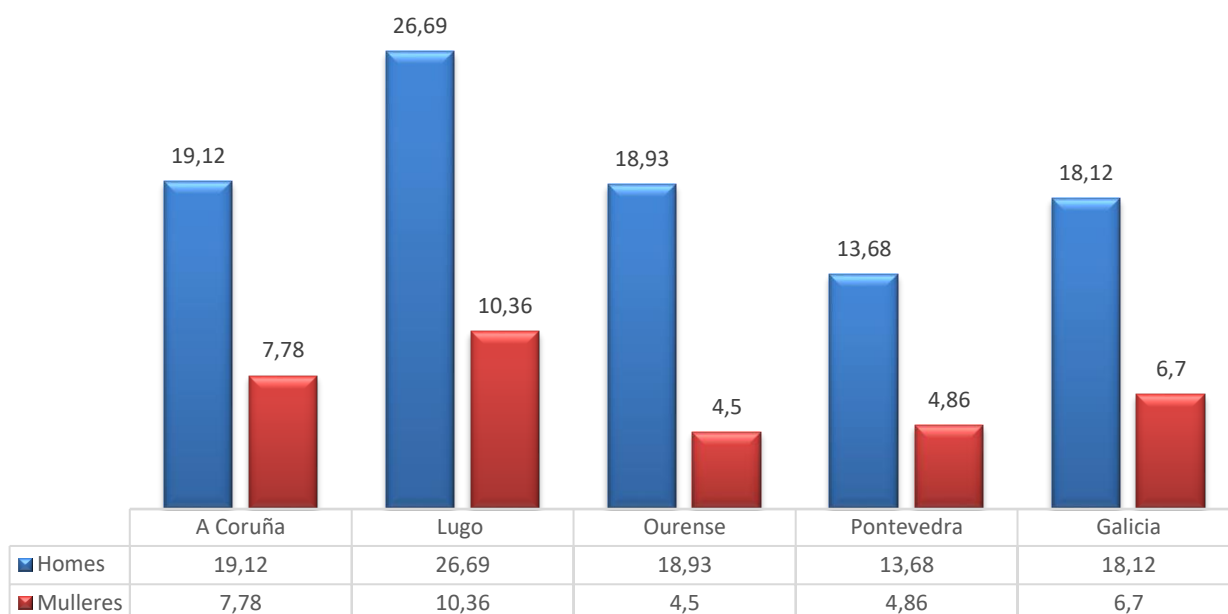
Suicidio-distribución por sexo

O suicidio segue a ter nos homes a principal vítima. Se no ano pasado estes supoñían o 69,09% do total, no ano 2019 este porcentaxe incrementábase ata o 71,38% do total

No ano 2019 o suicidio incrementouse tanto nos homes como nas mulleres, pero dun xeito moito mais notable entre os primeiros, onde o incremento foi do 14,07% no número de vítimas, mentres que o incremento do suicidio entre as mulleres foi do 2,24%

	Homes	Mulleres	Total
Ano 2018	199	89	288
Ano 2019	227	91	318

Os casos por 100.000 distinguindo homes de mulleres excluídos os menores de 5 anos, son os seguintes:

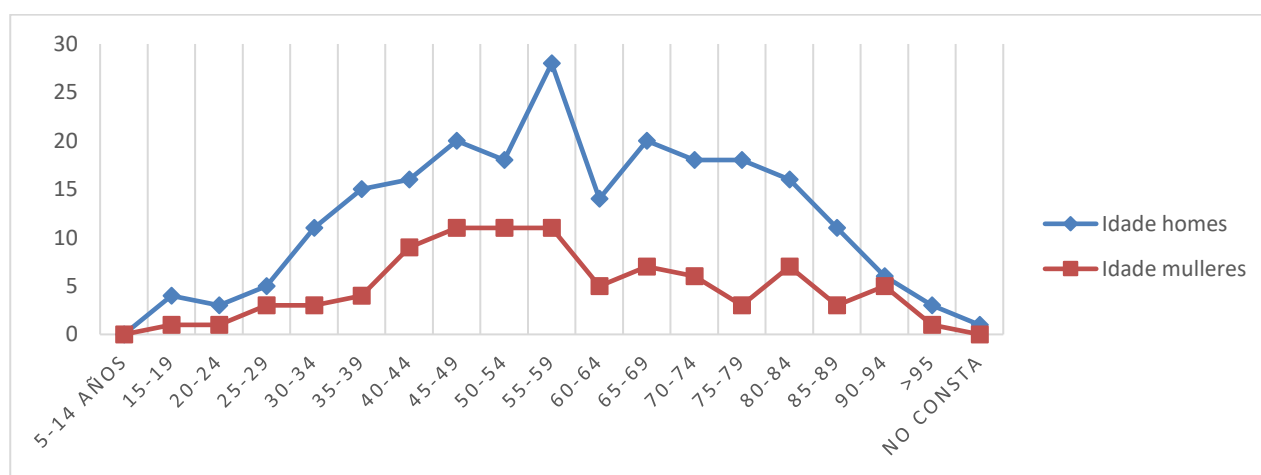
Distribución do suicidio por idade

Po lo que respecta a idade dos falecidos, non hai diferencias moi salientables entre homes e mulleres. De xeito xeral pódese afirmar que o suicidio non é cosa de novos, se non de adultos na metade da vida, aínda que atopamos casos de suicidio en todas as franxas de idade por riba dos 15 anos.

No caso dos homes a idade mínima foron os 18 anos e a máxima 97, con unha idade media de 58,74 anos. Entre as mulleres a idade mínima foi de 19 anos e a máxima de 95, cunha idade media de 56,85 anos.

A distribución por grupos de idade foi a seguinte

EDAD	HOMBRES	MUJERES	TOTAL
5-14	0	0	0
15-19	4	1	5
20-24	3	1	4
25-29	5	3	8
30-34	11	3	14
35-39	15	4	19
40-44	16	9	25
45-49	20	11	31
50-54	18	11	29
55-59	28	11	39
60-64	14	5	19
65-69	20	7	27
70-74	18	6	24
75-79	18	3	21
80-84	16	7	23
85-89	11	3	14
90-94	6	5	11
>95	3	1	4
No consta	1	0	1
TOTAL	227	91	318

Nas seguintes táboas preséntase os datos de idade por Subdirección

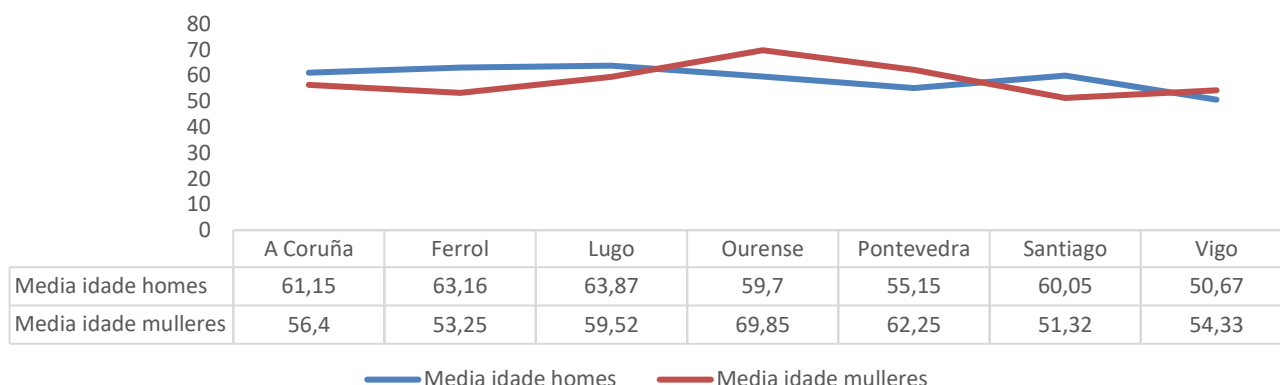
Homes

	A Coruña	Ferrol	Lugo	Ourense	Pontevedra	Santiago	Vigo	
				IDADE				
5-14 años	0	0	0	0	0	0	0	0
15-19	1	0	0	0	1	1	1	4
20-24	0	0	1	0	0	1	1	3
25-29	0	0	1	2	0	0	2	5
30-34	1	0	1	1	2	2	4	11
35-39	4	2	0	1	0	3	5	15
40-44	4	0	4	3	1	1	3	16
45-49	4	1	1	3	3	4	4	20
50-54	3	2	3	2	4	2	2	18
55-59	9	0	6	2	2	4	5	28
60-64	2	0	4	1	0	4	3	14
65-69	0	1	6	1	3	7	2	20
70-74	3	2	1	5	0	2	5	18
75-79	4	1	5	2	2	3	1	18
80-84	5	1	2	2	2	3	1	16
85-89	4	2	3	0	0	1	1	11
90-94	2	0	2	1	0	1	0	6
>95	0	0	1	1	0	1	0	3
No consta	0	0	0	0	0	1	0	1

Mulleres

	A Coruña	Ferrol	Lugo	Ourense	Pontevedra	Santiago	Vigo	
				EDAD				
5-14 años	0	0	0	0	0	0	0	0
15-19	0	0	0	0	0	1	0	1
20-24	0	0	1	0	0	0	0	1
25-29	0	0	0	0	0	3	0	3
30-34	1	0	1	0	1	0	0	3
35-39	1	1	0	0	0	2	0	4
40-44	3	1	2	0	0	0	3	9
45-49	3	0	3	0	1	1	3	11
50-54	2	1	2	1	0	3	2	11
55-59	2	0	0	1	2	2	4	11
60-64	0	0	2	0	1	2	0	5
65-69	2	0	1	1	0	1	2	7
70-74	1	0	0	1	1	3	0	6
75-79	0	0	0	1	0	2	0	3
80-84	1	1	1	2	1	1	0	7
85-89	1	0	1	0	0	0	1	3
90-94	0	0	3	0	1	1	0	5
>95	1	0	0	0	0	0	0	1
No consta	0	0	0	0	0	0	0	0

Media de idade por sexo e Subdirección

Suicidio- Mecanismo suicida

De xeito global o aforcamento é o mecanismo suicida máis frecuente. Recorreron a este método máis da metade das vítimas de suicidio.

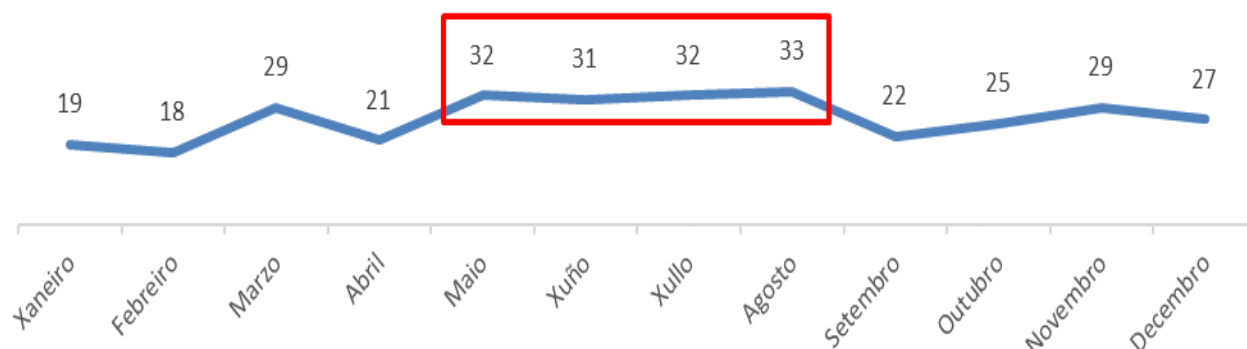
Pero a elección do mecanismo suicida cambia moito, segundo se trate de homes ou mulleres. Nos homes, o aforcamento supón o mecanismo suicida de elección no 61,23% dos casos, mentres que as mulleres só fixeron nun 37,36%, optando por outros métodos suicidas no resto dos casos, principalmente a precipitación e o envelenamento.

	Total	Homes	Mulleres
Aforcadura	173	139	34
Envelenamento	42	20	22
Precipitación	51	30	21
Submersión	22	12	10
Arma de fogo	13	12	1
Arma branca	8	8	0
Arroiamiento tren	5	4	1
Outros	4	2	2

Para o envelenamento se recorre principalmente ós medicamentos, especialmente os analxésicos e psicofármacos, pero tamén se rexistraron casos de uso de drogas de abuso, herbicidas, intoxicación por monóxido de carbono e gas nitróxeno.

Non hai casos de suicidio por arma branca entre as mulleres, e só unha de elas recorreu a un arma de fogo para á conduta autolítica.

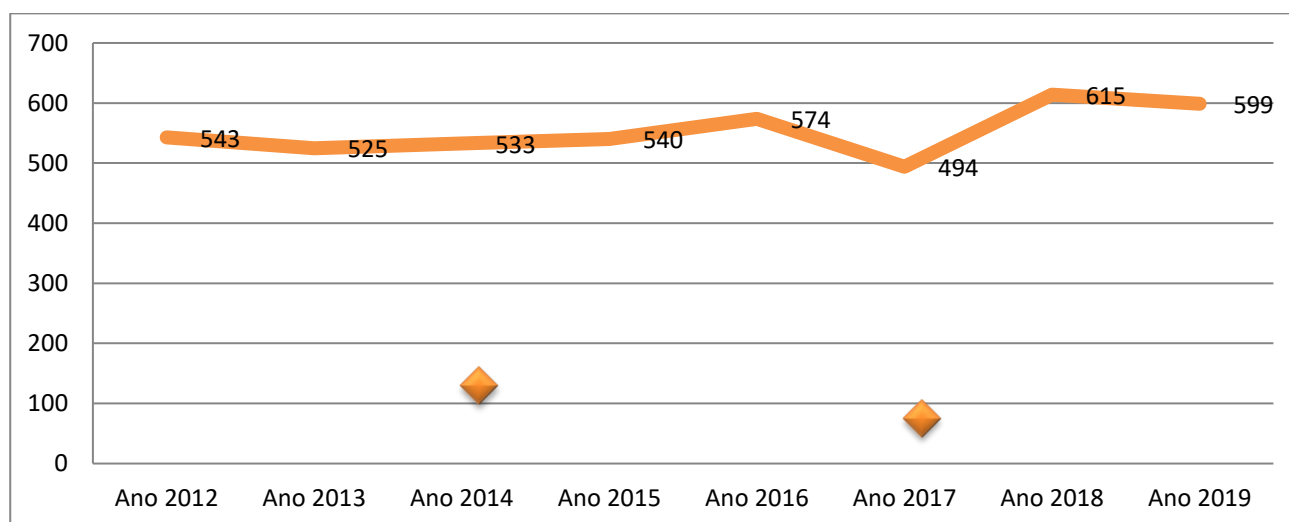
En canto a distribución por meses, só en xaneiro e febreiro o número de suicidios descendeu por debaixo dos 20 casos. Nos meses de maio, xuño, xullo e agosto, superáronse os 30 casos ao mes

MORTE ACCIDENTAL ANOS 2012-2019

As mortes accidentais non se presentan nunha distribución provincial, por canto a morte e a practica de a autopsia pódese producir nunha provincia distinta o sinistro, naqueles casos de morte diferida e tratamento hospitalario, tendo en conta os servizos médicos de referencia para algunhas patoloxías (unidades de queimados, de lesionados medulares, neurocirurxía, etc)

No ano 2019 a morte accidental descendeu con respecto o ano anterior, en parte debido o descenso do número de vítimas en accidentes de tráfico.

Aínda que hai una gran variabilidade nos accidentes mortais, os mais habituais son as caídas fortuítas e os accidentes de tráfico. Nesta memoria preséntase un estudio detallado sobre os accidentes relacionados coa circulación de vehículos a motor investigados no Imelga no pasado 2019.

ESTUDO DAS MORTES NA CIRCULACIÓN E USO DE VEHÍCULO A MOTOR

Interpretación dos datos

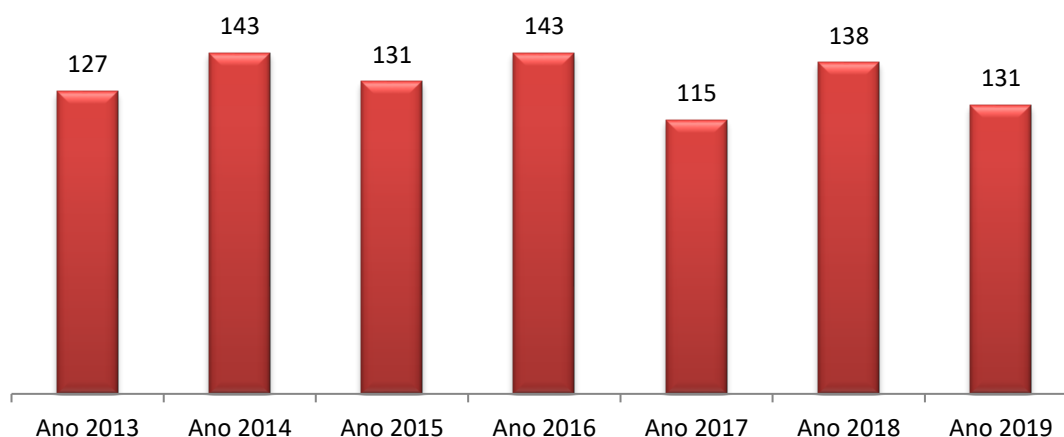
Como en anos anteriores facemos un análise mais pormenorizado dos falecementos accidentais no uso de vehículos a motor. Noso rexistro inclúe as vítimas falecidas en calquera tipo de vía e contabiliza todas aquelas cuxo falecemento garde relación directa coas lesión sufridas ou súas complicacións, independentemente do tempo que transcorra entre o feito accidental e o falecemento. Deste xeito, as nosas cifras poden non coincidir coas que aportar outros organismos e institucións

A distribución xeográfica dos accidentes mortais tampouco teñen por que coincidir con outros estudos de sinistralidade, xa que logo, nos accidentes con supervivencia inmediata, a morte do suxeito pódese producir nun territorio distinto ó que sucedeu o sinistro.

Mortes en accidentes de circulación de vehículos a motor

Este pasado 2019, o número de vítimas en accidentes de circulación descendeu nun 5% en relación o ano pasado, pasando de 138 a 131 vítimas mortais.

A evolución nos últimos sete anos, amósase graficamente no seguinte cadro:

No estudo dos falecidos por accidente de tráfico en Galicia, analizamos a distribución por idade, sexo, circunstancias do usuario e presentación o longo do ano. Tamén estudamos a influencia do alcohol e outras drogas no orixe dos accidentes de tráfico, de xeito que se realiza analítica toxicolóxica a todos os condutores ou peóns falecidos.

DISTRIBUCIÓN POR SEXOS

MUERTES EN ACCIDENTES DE CIRCULACIÓN – DISTRIBUCIÓN POR SEXO									
	DISTRIBUCIÓN POR SEXO	A Coruña	Ferrol	Lugo	Ourense	Pontevedra	Santiago	Vigo	Total
	Homes	12	2	18	11	10	20	15	88
	Mulleres	8	3	5	4	6	10	7	43
		20	5	23	15	16	30	22	131

A morte en accidente de tráfico segue tendo nos homes ás vítimas mais numerosas se ben no pasado ano houbo un incremento no porcentaxe de mulleres vítimas de accidente de tráfico que por primeira vez desde o ano 2015 é maior do 30% e sitúase no 32,8%

	2015		2016		2017		2018		2019	
Mulleres	30	22,9%	32	22,37%	34	29,56%	29	21,01%	43	32,8%
Homes	101	77,09%	111	76,92%	81	70,43%	109	78,98%	88	67,17%
Total	131		143		115		138		131	

As mulleres falecidas o foron sobre todo como consecuencia de atropelos (17) e como ocupantes (14). As conductoras falecidas foron 11, o que 25,5% do total. No consta a condición da falecida en 1 caso

Pola contra, o 60,2% dos homes falecidos en accidentes de tráfico eran condutores.

Houbo 20 falecidos en accidentes de moto. Destes, 17 eran condutores, 16 homes e unha muller; e 3 ocupantes, dúas mulleres e un home.

No seguinte recadro preséntase o tipo de usuario da vía por sexos

USUARIO DA VÍA	Peóns	Ocupantes	Condutores	Ciclistas	N/c
Homes	24	7	53	1	3
Mulleres	17	14	11	0	1

DISTRIBUCIÓN POR GRUPOS DE IDADE

DISTRIBUCIÓN POR GRUPOS DE IDADE	A Coruña	Ferrol	Lugo	Ourense	Pontevedra	Santiago	Vigo	Total
MENORES DE 15 AÑOS								0
0-4	0	0	0	0	0	0	0	0
5-9	0	0	0	0	0	0	0	0
10-14	0	0	0	0	0	0	0	0
MENORES DE 30 AÑOS								20
15-19	1	0	0	0	1	1	4	7
20-24	0	0	1	0	0	2	3	6
25-29	3	0	0	0	0	3	0	7
MENORES DE 45 AÑOS								24
30-34	1	0	0	2	0	1	1	6
35-39	1	0	3	2	2	1	2	11
40-44	1	1	0	0	2	2	1	7
MENORES DE 60 AÑOS								23
45-49	1	0	3	1	1	2	3	11
50-54	1	0	3	1	2	1	1	9
55-59	0	0	2	0	0	1	0	3
MENORES DE 75 AÑOS								28
60-64	1	0	3	0	2	3	1	11
65-69	2	0	2	3	1	2	0	10
70-74	1	0	2	1	1	1	1	7
MENORES DE 85 AÑOS								26
75-79	3	1	2	2	1	0	0	9
80-84	1	1	1	2	2	5	4	17
MÁS DE 85 AÑOS								10
85-89	2	2	1	1	1	0	1	9
+90	0	0	0	0	1	0	0	1
TOTAL	19	5	23	15	17	25	22	131

O número de falecidos por grupos de idade dos últimos 7 anos.

Idade	< 15 años	< 30 años	< 45 años	< 60 años	< 75 años	< 85 años	> 85 años	No consta	Total
2013	1	22	29	15	36	16	8	0	127
2014	0	16	33	35	26	23	10	0	143
2015	3	25	24	22	27	20	8	2	131
2016	1	29	25	31	25	23	9	0	143
2017	1	17	25	24	22	18	8	0	115
2018	1	13	35	26	33	16	14	0	138
2019	0	20	24	23	28	26	10	0	131

No ano 2019 a mortalidade aumentou no grupo de entre 15 e 30 anos e de xeito moi importante entre os 75 e os 84 anos. Non se tivo que lamentar ningún falecido menor de 15 anos

DISTRIBUCIÓN POR MESES

MUERTES EN ACCIDENTES DE CIRCULACIÓN – DISTRIBUCIÓN POR MESES

DISTRIBUCIÓN POR MESES	A Coruña	Ferrol	Lugo	Ourense	Pontevedra	Santiago	Vigo	Total
Xaneiro	2	1	1	1	3	1	1	10
Febreiro	2	1	4	1	3	3	1	15
Marzo	1	1	0	4	2	0	2	10
INVERNO 35								
Abril	1	0	1	0	2	4	2	10
Maio	4	0	2	1	0	3	4	14
Xuño	3	0	3	0	0	1	1	8
PRIMAVERA 32								
Xullo	2	1	2	0	0	4	2	11
Agosto	2	0	3	2	0	3	4	14
Setembro	0	0	3	2	3	5	2	15
VERANO 40								
Outubro	1	0	3	1	1	0	1	7
Novembro	1	0	0	2	1	5	1	10
Decembro	1	1	1	1	1	1	1	7
OUTONO 24								
TOTAL								131

No pasado 2019, os meses de outono foron os que menos falecidos rexistraron, pola contra os tres meses de verán son os que mais mortes acumularon. O seguinte cadro amosa a presentación dos accidentes de tráfico por estacións, dos últimos cinco anos.

	INVERNO	PRIMAVERA	VERANO	OUTONO	TOTAL
2013	32	33	31	31	127
2014	31	23	42	47	148
2015	26	26	38	41	131
2016	35	29	36	43	143
2017	27	38	21	30	115
2018	28	33	45	32	138
2019	35	32	40	24	131

TIPO DE USUARIO DA VÍA E VEHÍCULO IMPLICADO

Circunstancia do falecido- TIPO DE USUARIO E VEHÍCULO									
Condutor vehículo a motor					Ocupante	Ciclista	Peón	N/C	TOTAL
Turismo ou furgoneta	Camión	Moto	Tractor	outro					
42	2	17	3	0					
64					21	1	41	4	131

Os condutores seguen a ser as principais vítimas mortais dos accidentes, pero no ano pasado o porcentaxe baixou dun 60,8% ao 48,8%. Po la contra a porcentaxe de peóns falecidos subiu do 26,8% ó 31,2%

Neste ano, o igual que o anterior, sómente faleceu un ciclista. En 2019, temos rexistrados 20 falecidos en accidente de moto, 17 eran condutores, 16 homes e unha muller, e tres ocupantes, un home e dúas mulleres. As vítimas se rexistraron en todas as provincias galegas, sete na Coruña, cinco en Lugo, dous en Ourense e seis en Pontevedra

TIPO DE ACCIDENTE

TIPO DE ACCIDENTE					
Saída vía	Colisión entre vehículos	Atropelo	Outro	No especificado	Total
42	42	Peón 41	2	4	131

A saída de vía e a colisión entre vehículos son os accidentes que máis vítimas mortais provocaron no pasado ano

A diferenza entre sexos en canto a modalidade de accidente e moi salientable. O atropelo e a primeira causa de falecemento entre as mulleres, seguida do falecemento como ocupante, mentres que os homes falecen principalmente como condutores nas distintas modalidades.

ESTUDO DO CONSUMO DE ALCOHOL E DROGAS ENTRE OS USUARIOS DA VÍA NON PASAXEIROS

Especial interese dedicamos a coñecer o consumo de alcohol ou drogas nos condutores, peóns ou outros usuarios da vía, que non sexan ocupantes, e que resulten mortos con ocasión dun accidente de tráfico. Neste estudo a colaboración dos axentes das FCSE que interveñen nos accidentes é fundamental: a finais do ano 2014 púxose en marcha unha colaboración coa a Garda Civil de Tráfico e coas Policía Local con competencias na investigación de accidentes de tráfico, a fin de coñecer no momento de realizaren as autopsias, as circunstancias do falecido en relación co sinistro e tamén a modalidade de accidente acaecido.

Estes datos permiten seleccionar aquelas vítimas nas que está indicado o estudo de alcohol e drogas (condutores, peóns e outros usuarios non pasaxeiros de vehículos), podendo facer un estudo axeitado sobre a influencia destes tóxicos na xénese dos accidentes de tráfico mortais. Tamén se incluíu na analítica toxicolóxica os psicofármacos, concretamente as benzodiazepinas, dado o gran consumo destes fármacos en España e a súa influencia na conducción, pero nos casos atopados todos se encontraban en niveis terapéuticos.

Das 106 vítimas susceptibles de seren incluídas no estudio, por tratarse de condutores, peóns ou outras vítimas non ocupantes, descartáronse aqueles falecidos cuxa morte foi diferida e con tratamento médico, ou nas que outra razón fixo imposible a realización do estudo, quedando a mostra reducida a 83 falecidos

Atópase alcohol ou drogas en 24 falecidos da mostra, dos cales 23 son homes e 1 unha muller. O alcohol preséntase como único tóxico en 15 suxeitos. Aparece en combinación con cocaína en 5 casos, todos varóns, e en 3 casos asóciase a psicofármacos. Hai un caso de consumo illado de drogas, en concreto de cannabis.

HALLAZGOS TOXICOLÓXICOS				
Alcohol	Alcohol + drogas de abuso	Alcohol + psicofármacos	Drogas de abuso	Psicofármacos + drogas de abuso
15	5	3	1	0

Dos suxeitos con alcohol positivos 3 foron peóns e o alcohol atopábase por encima de 0.9 gramos/litro en todos os casos. Só unha muller deu resultado positivo a alcohol, neste caso combinado con psicofármacos

Consumo de alcohol e drogas- Presentación por sexos

O consumo de alcohol e drogas nos usuarios da vía non pasaxeiros é distinto segundo se trate de mulleres ou de homes.

A mostra de estudo en caso das mulleres foi de 16, con un único positivo, o que supón un 6,2% de casos positivos. O nivel de alcohol neste positivo estaba por debaixo do 0.5 gramos/litro, límite legal para a conducción.

No caso dos varóns, a mostra de estudo foi de 67, con 23 casos positivos o que supón un 34,32%.

Os positivos en alcohol e drogas foron todos homes. A droga que sempre estivo presente foi a cocaína. O caso positivo só a drogas foi tamén un varón e a droga encontrada o cannabis.

Toxicoloxía: alcohol, drogas de abuso, psicofármacos e combinacións destas sustancias en condutores de todo tipo de vehículos, ciclistas ou peóns falecidos. Distribución por sexos

	Alcohol	Alcohol + drogas de abuso	Alcohol + psicofármacos	Drogas de abuso	Psicofármacos + drogas de abuso
Homes	15	5	2	1	0
Mulleres	0	0	1	0	0

Consumo de alcohol-Presentación por idade

A idade dos positivos para alcohol, só ou combinado con drogas, reflíctese na seguinte táboa

EDAD positivos alcohol													
<18	18-24	25-29	30-34	35-39	40-44	45-49	50-54	55-59	60-64	65-69	70-74	75-79	80-84
0	3	2	2	3	4	2	2	1	1	1	0	1	1

Consumo de alcohol-Presentación por provincias

A porcentaxe de positivos o alcohol segundo as provincias, e o que se presenta no seguinte recadro.

	A CORUÑA	LUGO	OURENSE	PONTEVEDRA
Número de vítimas do estudo	37	16	11	19
Número de positivos o alcohol	10	5	3	5
Porcentaxe de positivos o alcohol	27,02%	31.2%	27.2%	26,3%

Distribución de los positivos a alcohol por provincias

RESULTADOS CUANTITATIVOS DA ANALÍTICA DE ALCOHOL EN SANGUE

En dous casos, a cantidade de alcohol en sangue foi inferior a taxa permitida para os condutores en xeral (0,5 gr/l en sangue o 0,25 mgr/l en aire espirado)

Entre o límite legal e os 2 gramos de alcohol por litro de sangue, houbo 9 positivos.

Nos 12 casos restantes, superábanse os 2 gr/l. De acordo coa literatura médico legal, estas cifras se corresponden con una intoxicación etílica sintomática, independentemente da tolerancia dos suxeitos. Pero, ademais, en 3 dos casos superábanse os 3 gr/l o que indica una intoxicación moi grave.

Límite de alcohol permitido

Alcohol en	< 0,5	0.5-1	1-1.5	1.5-2	2-2.5	2.5-3	3-3.5	3.5-4	>4
sangre gr/l	2	3	4	2	5	4	3	0	0

UNIDADE DE ANTROPOLOXÍA FORENSE

No ano 2008 comeza a súa actividade a Unidade de Antropoxía Forense (UAF) do Imelga, cunha actividade centrada nas seguintes materias:

- Estudo Antropológico Forense de osos e restos humanos.
- Colaboración antropológico forense nos levantamentos de cadáveres en avanzado estado de descomposición e de restos óseos en casos de interese criminal.
- Aplicación de técnicas de esqueletización en casos de cadáveres en avanzado estado de descomposición sempre e cando existan fundadas razóns de interese criminal do caso.
- Colaboración cos Patólogos Forenses na esqueletización de lesións óseas.
- Colaboración cos Médicos Forenses que o soliciten nas valoracións de estimación da idade
- Colaboración nos sucesos de múltiples vítimas mediante a aplicación de técnicas non rutinarias de identificación (antropológicas y odontológicas).
- Colaboración na búsqueda de restos humanos enterrados ou ocultos.
- Promoción da investigación e docencia no seu campo específico de actuación.

O longo do 2018 a Unidade de Antropoxía forense interveu en 23 casos xudiciais da nosa Comunidade, o que supón un incremento con respecto ó ano anterior. Dende o 2006, ano de creación da unidade, o número de casos estudados son os que se presentan na seguinte táboa:

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Nº CASOS	12	22	14	35	39	52	43	39	23	19	23	12

A actividade pericial compaxinouuse coa actividade bibliográfica, científica e docente que desenvolve a unidade, con comunicacións en congresos como o “Protocolo de recogida y estudio de muestras de tierra en Antropología forense” que contou coa participación do xefe da Unidade de Patoloxía Forense do Imelga; ou a ponencia “Antropología forense de la guerra civil española” no *Symposium Humanitarian Forensic Action*.

Séguese a desenvolver os traballos no proxecto de esqueletización mínima, e de feito no ano 2019 rematáronse os traballos que culminaron coa publicación da segunda edición do libro “Atlas de Antropología forense”. Tamén séguese a traballar no proxecto de esqueletización fetal, e neste pasado ano incorporouse un caso máis.

ACTIVIDADE DOCENTE, INVESTIGACIÓN CIENTÍFICA E COLABORACIÓNS

Ademais da actividade pericial, o Imelga colabora na docencia, realiza investigación científica e colabora con outras entidades e organismos, proporcionando datos de gran interese sociolóxico.

Así, participa na formación práctica de estudantes universitarios da USC, da UNED, da UNIR (Universidade Internacional de la Rioja), e neste ano recibimos peticións de colaboración por parte da Universidade de Vigo e da Universidade Oberta de Catalunya, en varios grados como medicina, psicoloxía, traballo social e criminalística. Dende hai moitos anos colaboramos cos ciclos de formación profesional de Anatomía Patolóxica tendo convenios con centros de formación profesional de todas as provincias galegas.

Temos, ademais, varias solicitudes de médicos residentes de distintas especialidades, interesados en realizar una rotación en el Imelga. Seguimos avanzando nun deseño de colaboración que non só permita recibir médicos de outras especialidades que, durante súa formación, queiran facer unha rotación con nos, se non que pretendemos dar os pasos necesarios para acreditarnos na formación dos futuros especialistas en Medicina Legal y Forense, polo que temos que chegar a un acordo de colaboración formativa con un hospital do Servizo Galego de Saúde.

Os médicos forenses están implicados na investigación e na produción científica, ben liderando determinados proxectos, ben colaborando con outros profesionais, proporcionando os datos necesarios para que estes leven a cabo súas investigacións. As colaboracións abarcan moitos aspectos da práctica cotiá, tanto en Clínica como en Patoloxía forense.

Finalmente, o Imelga colabora con outras entidades e organismos proporcionando datos de gran interese estatístico e sociolóxico, con importantes repercusións no desenvolvemento de programas de prevención sanitaria e de condutas de risco. O Imelga colabora activamente coa DXT e Garda Civil, no estudo dos accidentes de tráfico, e coa Subdirección Xeral de programas de fomento de estilos de vida saudables e a Subdirección Xeral de información sobre saúde e epidemioloxía, da Consellería de Sanidade, proporcionando información sobre causas de morte en xeral, e circunstancias da mesma nos casos de reacción adversa a drogas de abuso.

No pasado 2018 iniciáronse contactos coa Consellería de Sanidade para colaborar no programa de prevención do suicidio en Galicia proporcionando datos pormenorizados dos falecementos en Galicia por esta causa. Neste 2019 intensificáronse os contactos e o Imelga forma parte do Consello Interdepartamental de coordinación para a prevención e a atención das condutas suicidas